

A szélvári csudavirág

Pontosan nem tudom megmondani nektek, hol van Szélvár. Annyit tudok róla, hogy Pozsonytól nem messze esik, s hogy ezt a várat nem emberi kéz építette. Istennek csudálatos munkája Szélvár: fala, tornya, bástyája van, s ez mind csupa kőszikla. A neve meg onnét van, mert a gonosz szellem itt tartja bilincsen a szeleket, mikor aztán szabadon ereszti, jaj annak, ki erre jár! Sokszor megcselekszi a gonosz szellem, hogy útnak ereszti a szeleket, s ezek polyvaként* kapnak fel embert, állatot, derékba roppantják a sok száz esztendő fákát: azt hinnéd, itt a végítélet napja.

Én legalább így hallottam ezt. Azt is hallottam, hogy ez csak réges-régen, sok száz esztendővel ezelőtt volt így. Most már a gonosz szellem is pihen, pihennek a szelek is, s csak a neve van Szélvárnak, a vándor, kit erre vet útja, nem fél tőle.

Hanem régen messziről elkerülték Szélvárát. Egyetlenegy látogatója volt, aki föl mert menni a várba, s ez az egy: leány volt, egy szegény özvegyasszonynak a leánya. Nádas faluban, melytől nincs messze Szélvár, még ma is emlegetik Póka Ágnest. A legszebb leány volt a faluban, s a legszegényebb. Haj de sok gazdag leány irigyelte Póka Ágnes szépségét! Különösen mikor megtudták, hogy Toma Pál, a bíró fia, Ágnesnek adta a szívét! Hiszen ha csak kettejükön áll a vásár, szépen a pap elé állottak volna, de boldogságukba beleszólt az öreg Toma. A gazdag, a büszke Toma.

Az ifjú kérte, olyan szépen kérte az apját:

- Lelkem, apámuram, ne nézze Ágnes szegénységét; nézze a jóságát, meghalok, ha nem lehetünk egymásé!

- Inkább halj meg - mordult rá az öreg -, semhogy meggyalázd a nevemet!

Toma Pál nem szólt többet, csak búsult, szomorkodott magában, bú volt éjjele, bú volt nappala, s a dali szép legény csak sorvadozott a nagy szívbeli betegségben, olyan volt, mint a hazajáró lélek. Jöttek-mentek a doktorok, de jöhettek-mehettek, a Toma Pál betegségére nem találtak orvosságot.

Mondta is Toma Pál az apjának:

- Nem gyógyítanak meg engem a doktorok, édesapám. Hadd veszem el Póka Ágnest, s meggyógyulok mindjárt.

Hiszen jól tudta ezt az öreg Toma, de még mind remélte, hogy másként is segíthet.

Hej, csak azt a leányt valahogy eltehetné a faluból messze földre, hogy a fia ne látná többet! - sóhajtozott a kevély bíró. Gondolt magában ő még egyebet is... Addig tűnődött, addig gondolkozott, hogy eszébe jutott az "okos asszony". Ez volt a neve annak a vén banyának, aki ördögös mesterséggel sok dolgot fordított már a visszajáról a színére, a színéről a visszájára.

Az öreg Toma elment az "okos asszony"-hoz.

- Hallod-e, te "okos asszony", tudsz-e segíteni rajtam, az én nagy bajomban?

Nevetett az "okos asszony":

- Ugye, rám szorultál? Tudtam én azt, hogy elébb-utóbb eljössz hozzám. Hát csak ne búsulj, kevély bíró. Meggyógyítom a fiadat. Mit fizetsz?

- Aranyat, ezüstöt, amennyit elbírsz!

- Jól van, kevély bíró, meggyógyítom a fiadat.

Azzal elment az öreg Torna, de alighogy elment, belépett az "okos asszony"-hoz Póka Ágnes. Sírt a szegény leány, keservesen sírt.

- Hm! Azért sírsz ugye, hogy nem lehetsz a Torna Pálé? No, arra hiába is vásik a fogad!

Mondta a leány:

- Nem azért sírok, lelkem, nénémasszony. Nehéz beteg az édesanyám, s kendhez jöttem, mert azt mondták a népek, hogy senki más meg nem tudja gyógyítani.

- Jaj, lelkem - mondotta az "okos asszony", s úgy tett, mintha erősen gondolkoznék -, az igaz, hogy ha az én eszem meg nem gyógyítja az édesanyádat, a világ valamennyi doktora összeülhet, tanakodhatik. No, ülj le csak, hadd gondolkozzom egy kicsit.

Mormolt valamit magában, aztán mondta a leánynak:

- A te anyádat csak a "csudavirág" gyógyíthatja meg. Ez a csudavirág pedig csak a Szélvárban terem, annak is a kapujában, s ott is csak újholdkor. Mához harmadik este lesz újhold, akkor egyedül menj fel a várba, s pontban éjfélkor szakaszd le a csudavirágot: ennek a levétől meggyógyul az anyád.

- Ó, Istenem, Istenem - sírt a leány -, hogy tudjam én azt végbevinni, hisz ott lakik a gonosz lélek! Nincs más orvossága, lelkem, nénémasszony?

- Nincs. S ha most újholdkor meg nem próbálsz, amit javalltam, meghal az anyád.

Hitte Póka Ágnes, hogyne hitte volna, amit az "okos asszony" mondott. Nem volt nyugodalma ez órától fogva, s elszánta magát: haljon meg szörnyű halálnak halálával, amit az "okos asszony" javallt, mégis megpróbálja. Újhold estéjén, mikor éppen az édesanyja elszenderült, kisurrant a házból, s ment az erdőbe, a sötét rengetegbe, sötét rengetegben a Szélvárhoz. Zúgott-búgott a szél, recsegték-ropogtak a fák, de Póka Ágnes nem félt, fölmászott a sziklahegyen, föl a Szélvár kapujába, hol eddig a madár se járt, s hát csakugyan ott volt a kapuban egy szál virág, egy csudaszép virág.

Éppen akkor ütött tizenkettőt az óra, s Póka Ágnes hirtelen leszakította a csudavirágot. Abban a pillanatban nagyot csendült-bondult a vár, kerekedett szörnyű nagy szél, s fölkapta, vitte, röpítette Póka Ágnest az erdőn át.

Reggel ott találták meg az erdő szélén. De ím, csudák csudája, semmi baja sem esett. Kezében volt a csudaszép virág, s az emberek nézték ámulattal, nem láttak ilyet világéletükben. S hát csakugyan igaza volt az "okos asszony"-nak: a csudavirág levétől meggyógyult a beteg asszony.

De most már a kevély bíró is megszélidült, láttára a csudálatos esetnek. Maga ment Póka Ágneshez, s mondta neki könnyes szemmel:

- Látom, hogy veled az Isten, Póka Ágnes. Megnyugszom Isten akaratában.

Még aznap a fiatalok pap elé állottak, egymásé lettek, s éltek sokáig boldogan.

Így volt, vége volt, igaz volt.